

รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา Buddhist University Administration Model for Academic Excellence Based on Buddhism

พระครูวินัยธร ชิชณฺพงศ์ สุธมฺโม (คุณศรีเมฆ)¹ พระศรีวิจิราวาที^{2*}
Phrakhruwinaithorn Chitsanuphong Suthummo (Khunsrimek)¹ Phrasrivajiravatee^{2*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา 2) สร้างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา 3) ประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน พื้นที่ คือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 7 วิทยาเขต 3 วิทยาลัย ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร รวม 100 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามและแบบตรวจสอบรายการ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อธิบายการวิเคราะห์ปัจจัย และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า

1. กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารองค์ประกอบการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา สรุปได้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริหารวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ

2. การสร้างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา 3 ส่วน 1) ส่วนนำ ประกอบด้วยแนวคิด หลักการพื้นฐาน และวัตถุประสงค์ 2) เนื้อหา ประกอบด้วย รูปแบบและกระบวนการ (ปัจจัยนำเข้า) (กระบวนการ) (ผลผลิต) (ข้อมูลป้อนกลับ) PDCA 3) เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้

3. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 23 รูป/คน พบว่า ผลการประเมินเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเท่ากับ 4.43 ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์รับรองรูปแบบคิดเป็นร้อยละ 98.91 สรุปได้ว่า ได้ผ่านการประเมินและรับการรับรองรูปแบบ

คำสำคัญ: การบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์, ความเป็นเลิศทางวิชาการ, แนวพระพุทธศาสนา, รูปแบบ

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the conceptual framework of the Buddhist University administration model for academic excellence based on Buddhism 2) create a pattern of the Buddhist University administration model for academic excellence based on Buddhism and 3) evaluate and certify the model of the Buddhist University administration model for academic excellence based on Buddhism. The mixed methods of research approach were used. The study area was main University covered 7 campus and 3 college of Mahamakut Buddhist University. The participants included University administrators, teachers, and personnel, totaling 100 individuals. The research instruments utilized were semi-structured interviews, questionnaires and checklists. The statistics used in the research comprised frequencies, percentages, means, standard deviations, factor analysis explained and path analysis.

^{1,2} มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

^{1,2} Mahamakut Buddhist University

* Corresponding Author E-mail: jkit2009@gmail.com

The results of this research found that:

1. The conceptual framework of the Buddhist University administration model for academic excellence based on Buddhism, consist of 5 components: 1) learning outcome 2) research and innovation 3) academic administration 4) art and culture and Thainess 5) administration.

2. To create a pattern of the Buddhist University administration model for academic excellence based on Buddhism consist of 3 components: 1) the leading part consisting of the concept, basic and objective, 2) the content consisting of the model and process of PDCA; inputs, process, product and feedback. 3) the conditions for success in applying the model as so far.

3. To evaluate and certify the model from the expert and the great master totaling 23 persons. To findings that the evaluation results exceed the criteria, a value equal to 4.43, the evaluation results were highest level and the criteria for certifying of model in 98.91% to concluded that the model has passed and got model certification.

Keywords: Buddhist university administration, Academic excellence, Based on Buddhism, Model

บทนำ

การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมหรือการศึกษาของคณะสงฆ์พระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงมอบหมายให้เป็นการศึกษาของคณะสงฆ์ดำเนินการจัดการศึกษานับตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 5 ตอนปลาย ทั้งในส่วน การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลี พอถึงยุคสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงได้ปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ด้วยการสถาปนาสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎก และวิชาชั้นชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป 2 แห่ง โดยแห่งหนึ่งเป็นสถาบัน อุดมศึกษาสำหรับคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย พระราชทานนามว่า มหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่ออุทิศเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระบรมชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งอยู่ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร อีกแห่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาสำหรับคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย พระราชทานนามว่า มหาธาตุวิทยาลัย ตั้งอยู่ ณ วัดมหาธาตุฯ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อยู่ที่อันดับ 67 จากจำนวน 124 แห่งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยไทยในหัวข้อ Thai University Ranking 2021 (Top Universities in Thailand) ซึ่งเป็นการจัดอันดับจากเว็บไซต์ www.4icu.org หรือ UniRank การจัดอันดับมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาจากทั่วโลก โดยมีมหาวิทยาลัยทางพระพุทธศาสนาจากทั่วโลกรวม 62 แห่ง ซึ่งมีการนำมหาวิทยาลัยที่มีการจัดการเรียนการสอนในวิชาด้านพระพุทธศาสนาจนได้รับการยอมรับ เข้ามาร่วมจัดอันดับ ซึ่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้รับการจัดอันดับอันดับที่ 28

มหาวิทยาลัยสงฆ์ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ดังนั้น มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งมีพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่ชุมชน และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งปรัชญามหาวิทยาลัยคือ ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา (Academic excellence based on Buddhism) เป็นมหาวิทยาลัยที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยจะปรับตัวของการบริหารไปในทิศทางใดนั้น การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อจะนำผลของการวิจัยไปพัฒนาการบริหารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 ของรัฐบาลและมหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารอบแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา
3. เพื่อประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed methodology) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อสอบถามของบุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ผู้บริหาร/ผู้ปฏิบัติการ เป็นบรรพชิต จำนวน 29 รูป เป็นฆราวาส จำนวน 27 คน เป็นอาจารย์สอน 12 คน สายสนับสนุนการสอนจำนวน 4 คน และนักศึกษาจำนวน 28 รูป/คน รวมเป็นจำนวน 100 รูป/คน แล้วนำมาสรุป ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 1.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งมีองค์ประกอบหลักของการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน ตามมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 คือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ

2. ขั้นตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและยกร่างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยการพิจารณา ดังนี้ ศึกษาสภาพปัจจุบันรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

3. ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา สรุปนำมาสร้างเป็นโครงสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 23 รูป ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการวางแผน และกำหนดนโยบายในการบริหารงานวิชาการ ล้วนเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยเป็นอย่างดี ตามกรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 คือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ

4. ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified) (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ตามกรอบมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 คือ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ

วิเคราะห์ข้อมูลและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการระบุความต้องการจำเป็นที่มีความสำคัญมากที่สุดและมีความเร่งด่วนที่ต้องได้รับการพัฒนา ก่อน ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาค่าดัชนี PNImodified ที่มีค่ามากกว่าค่าดัชนี PNImodified เฉลี่ยของความต้องการจำเป็นของกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 สรุป และนำเสนอรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา พบว่า การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เป็นการแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) จำนวน 18 รูป/คน แล้วทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้ได้องค์ประกอบที่มีความเหมาะสมในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา สามารถสรุปได้ 5 องค์ประกอบ รวมทั้งสิ้น 32 ตัวแปร คือ

องค์ประกอบที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ประกอบด้วย 7 ตัวแปร

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม ประกอบด้วย 7 ตัวแปร

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 6 ตัวแปร

องค์ประกอบที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย ประกอบด้วย 7 ตัวแปร

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. องค์ประกอบที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน บรรยายตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร พบว่าการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ผู้เรียน ต้องมีการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร/บูรณาการคำสอนทางพระพุทธศาสนา ต้องการเน้นหลักสูตรด้านศาสนาและปรัชญา ต้องการให้มีหลักสูตรพัฒนาชุมชน พัฒนาด้านการวัดผลหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการตั้งมหาวิทยาลัย มีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้อาจารย์เข้าตรงสอนกับสาขาวิชามากที่สุดยึดการเรียนรู้ 3 ด้าน ด้านพุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

2. องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม บรรยายตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการวิจัยและนวัตกรรม ต้องส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องการมีสื่อการสอน อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้พร้อมในห้องเรียน พัฒนาห้องสมุดให้มีความพร้อมให้บริการและสื่อพอเพียงกับสาขาที่เปิดสอน ต้องการให้มีการลงทะเบียนและตรวจสอบผลการเรียนทาง Internet ควรจัดให้มีศูนย์สื่อ (Media Fluency) และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาผ่านแอปพลิเคชัน และมีการจัดแหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการส่งเสริมให้มินิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีการจัดทำและจัดหาพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษายุค 4.0

3. องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการ บรรยายตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการบริหารวิชาการ ควรมีคณะกรรมการบริการวิชาการ การบริการวิชาการควรมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมทุก ๆ ฝ่าย การ

บริการวิชาการ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานที่มีความชัดเจน และควรมีการให้ประสานความร่วมมือทางวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ

4. องค์ประกอบที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทยบรรยายตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร พบว่าการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย ควรมีคณะกรรมการด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย ควรให้มีโครงการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดการเรียนรู้ การวิจัย การบริการวิชาการซึ่งนำไปสู่การสืบสานการสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การสร้างโอกาสมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน ประเทศชาติส่งเสริมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา การสอนศีลธรรม มีการเผยแพร่ผลงาน การเผยแพร่พระพุทธศาสนาและการสอนศีลธรรมผ่านสื่อทันสมัย เพื่อนำไปสู่ระดับนานาชาติควรนำเสนอความเป็นมหาวิทยาลัย การบริหารความรู้ด้านพระพุทธศาสนา และส่งเสริมเครือข่าย วัฒนธรรมพัฒนา “จิตวิญญาณชุมชน”

5. องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ บรรยายตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการการบริหารจัดการควรมีความเป็นอิสระรวดเร็วและคล่องตัว พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ ให้บุคลากรเข้าใจกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาและมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และส่งเสริมให้มีระบบประเมินมาตรฐานการบริหารจัดการ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ได้ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัย อภิปรายผลการวิจัย แยกเป็น 3 ประเด็น ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ผลที่ได้จากการวิจัยพบว่า ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 คือ ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา (Academic excellence based on Buddhism) เป็นมหาวิทยาลัยที่สำคัญของคณะสงฆ์ไทยจะปรับตัวของการบริหารไปในทิศทางใด ส่งผลให้การบริหารองค์กรด้านการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อยกระดับมาตรฐานให้มีการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ จึงต้องมีการวิจัยที่เป็นนวัตกรรมโดดเด่นสร้างเป็นอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ มีระบบสร้างแรงจูงใจให้สร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของชุมชน การจัดการเรียนที่เข้มแข็งเน้นการวิจัยเป็นฐานในทุกสาขา มีแหล่งเงินทุน ดังนั้นองค์ประกอบที่จะนำมาใช้ในการ บริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านงานวิจัยของมหาวิทยาลัยสงฆ์ จึงควรมีอยู่ใน 7 องค์ประกอบนี้ ซึ่งครอบคลุมภารกิจและเป้าหมายสำคัญของการบริหารองค์กรด้านงานวิจัย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสายสุดา เตียเจริญ และ นพดล เจนอักษร (2554) พบว่า องค์ประกอบของการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ คือ ระบบการบริหารจัดการ การนำผลงานวิจัยไปใช้ การสร้างเครือข่ายการวิจัย การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัย คุณภาพของอาจารย์/นักวิจัย การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย การจัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศทางการวิจัย การเชื่อมโยงการวิจัยกับการเรียนการสอนและการบริหารทรัพยากรทางปัญญา

โดยตัวแปรที่สามารถจำแนกกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจัย ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานในการทำวิจัย การบริหารงานวิจัย การบริหารทรัพยากรสิ่งทางปัญญา การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย แรงจูงใจในการทำวิจัยและการเชื่อมโยงการวิจัย กับการเรียนการสอน ดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

2. องค์ประกอบที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน บรรยายตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ผู้เรียน ต้องมีการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตร/บูรณาการคำสอนทางพระพุทธศาสนา ต้องการเน้นหลักสูตรด้านศาสนาและปรัชญา ต้องการให้มีหลักสูตรพัฒนาชุมชน พัฒนาด้านการวัดผลหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการตั้งมหาวิทยาลัย มีการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้อาจารย์เข้าตรงสอนกับสาขาวิชามากที่สุดยึดการเรียนรู้ 3 ด้าน ด้านพุทธพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย รวมทั้งการบูรณาการข้ามศาสตร์ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของดลฤดี กลั่นภูมิศรี (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเทศบาลสังกัดเทศบาลนครลำปาง ผลการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และยังให้ความคิดเห็นไว้ว่าผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครลำปางนั้น ได้เห็นความสำคัญของการบริหารวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาและให้ดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ทำเป็นรักการอ่านและมีความสนใจใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และงานวิจัยของ คำเพชร ภูมิปัญญา (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยโลก พบว่า แนวทางการบริหารงานและพัฒนางานวิจัยด้านการพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ (Center of excellence) เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้มหาวิทยาลัยพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยได้โดยจะต้องมีแนวทางการจัดโครงสร้างของศูนย์ความเป็นเลิศ ในลักษณะจัดแบ่งตามกลุ่ม (Cluster)

3. องค์ประกอบที่ 2 ด้านการวิจัยและนวัตกรรม บรรยายตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการวิจัยและนวัตกรรม ต้องส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ต้องการมีสื่อการสอน อุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้พร้อมในห้องเรียน พัฒนาห้องสมุดให้มีความพร้อมให้บริการและสื่อพอเพียงกับสาขาที่เปิดสอน ต้องการให้มีการลงทะเบียนและตรวจสอบผลการเรียนทาง Internet ควรจัดให้มีศูนย์สื่อ (Media fluency) และมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาด้านวิจัยและนวัตกรรม แยกเป็นอีก 7 ตัวแปร มีส่วนช่วยในการบริหารมหาวิทยาลัย ที่สามารถนำวิจัยที่พัฒนาแล้วนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและภาพรวม สอดคล้องกับแนวคิดของ โกวิทย์ กังสนันท์ (2556) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความคิดสร้างสรรค์ มีประสบการณ์ในการบริหารจัดการและความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ มีประสบการณ์ในระดับสากล องค์ประกอบด้านแผนกลยุทธ์ (Strategy) ประกอบด้วย 13 ตัวแปร การที่องค์ประกอบด้านแผนกลยุทธ์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งการบริหารองค์การสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา มีการนำนโยบายสู่การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ กำหนดแนวทางการดำเนินงาน การตรวจสอบและประเมิน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ กำหนดกลยุทธ์การสร้างร่วมมือกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยชั้นนำทั้งในประเทศและต่างประเทศ กำหนดกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่มีนวัตกรรมโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน (Research based) ในการจัดการเรียนการสอนและเชื่อมโยงกับการบริการวิชาการ สนับสนุนอาจารย์และนักวิจัยในการนำเสนอผลงานวิชาการ การตีพิมพ์ ผลงานวิจัยในวารสารที่มีการอ้างอิงสูง (High impact factor) ผลงานวิจัยและวิชาการที่สร้างประโยชน์แก่ชุมชน สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ความเป็น

เลิศทางการวิจัย (Centre of excellence) ในสาขาที่มีความพร้อม และมีการส่งเสริมงานวิจัยเชิงพื้นที่ (Area-based research)

4. องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารวิชาการ บรรยายตัวแปรจำนวน 6 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการบริหารวิชาการ ควรมีคณะกรรมการบริการวิชาการ การบริการวิชาการควรมีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมทุก ๆ ฝ่าย การบริการวิชาการ ได้มาตรฐานสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานที่มีความชัดเจน และควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบด้านการบริหารวิชาการ มีจำนวนตัวแปร 6 ตัวแปร มีผลต่อการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยส่งผลเป็นอย่างมาก เพราะการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลจะมุ่งเน้นที่วิชาการอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารวิชาการด้วยเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนามหาวิทยาลัย สอดคล้องกับดวงเดือน ภูตยานันท์ และคณะ (2554) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย พบว่า การบริหารยุคใหม่เป็นการเปลี่ยนจากการบริหารที่ใช้การบังคับบัญชา (Commanding) และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ คมกฤต โอวารินทร์ (2557) กล่าวว่า พันธกิจสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยกับสังคม (University engagement) ถือว่าเป็นหน้าที่หลักของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

5. องค์ประกอบที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทยบรรยายตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย ควรมีคณะกรรมการด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย มีการจัดการเรียนรู้ การวิจัย การบริการวิชาการซึ่งนำไปสู่การสืบสาน การสร้างความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การสร้างโอกาสมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน ประเทศชาติส่งเสริมการเผยแพร่พระพุทธศาสนา การสอนศีลธรรม และส่งเสริมเครือข่าย วัฒนธรรมพัฒนา “จิตวิญญาณชุมชน” จากองค์ประกอบที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรม มีตัวแปรจำนวน 7 ตัวแปร ผลปรากฏว่า การมุ่งเน้นศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย ควรมีโครงการที่อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น และมุ่งทำวิจัยเกี่ยวกับชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดวงเดือน ภูตยานันท์ และคณะ (2554) พบว่า การวิจัยของมหาวิทยาลัยต้องทำความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยอื่นทั้งภายใน และต่างประเทศ มีเครือข่ายเชื่อมโยงการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีร่วมกันอย่างคุ้มค่า มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และปัจจัยเครื่องมือสำหรับการทำงานวิจัยเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวิจัย การสร้างโจทย์วิจัยและการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

6. องค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ บรรยายตัวแปรจำนวน 5 ตัวแปร พบว่า การบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการ การบริหารจัดการควรมีความเป็นอิสระรวดเร็วและคล่องตัว พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ ให้บุคลากรเข้าใจกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และส่งเสริมให้มีระบบประเมินมาตรฐานการบริหารจัดการ จากองค์ประกอบที่ 5 ด้านการบริหารจัดการ มีส่วนสำคัญที่ช่วยให้งานพัฒนาคุณภาพมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อัมเรศ เนตาสีห์ (2553) พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง มีทักษะในการบริหารองค์กร กำหนดวัฒนธรรมองค์กรและสามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ลักษณ สมานสินธุ์ (2558) พบว่า ผู้บริหารมหาวิทยาลัยต้องมีภาวะผู้นำ มีทักษะความฉลาดพอที่จะคาดการณ์แนวโน้มและมองเห็นอนาคตของสถานการณ์ เพื่อที่จะกำหนดนโยบาย หรือวางแผน พร้อมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่นและนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ในการวางแผน

ยุทธศาสตร์ บริหารองค์กรด้วยความโปร่งใส มีหลักธรรมาภิบาลที่ดี ในด้านความเป็นนานาชาติและความเป็นสากล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของโกสุม สายใจ (2561) พบว่า ผู้บริหารต้องมีความเป็นผู้ในระดับมีอาชีพ ผู้บริหารต้องมีความมั่นคง มีความมุ่งมั่น สามารถใช้ยุทธศาสตร์การบริหารที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการเป็นมืออาชีพระดับแนวหน้า มีเป้าประสงค์และวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีวัตถุประสงค์ที่เป็นเอกภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555) พบว่า ผู้นำจะต้องทำให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสมาชิก สามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่กำหนด การสร้างวิสัยทัศน์นี้จะทำให้ผู้นำสามารถนำพาองค์กรไปยังทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สายสุตา เตียเจริญ และ นพดล เจนอักษร (2554) พบว่า การพัฒนาศักยภาพและสร้างความพร้อมในการบริหาร เพื่อให้มหาวิทยาลัยพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการวิจัยนั้น จะต้องทำให้มหาวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับจากสังคมว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีผลงานวิจัยมีคุณภาพ โดยมีผลงานวิจัยการตีพิมพ์ในวารสาร ระดับนานาชาติ (International journals) ที่มีผลกระทบในเชิงการอ้างอิงสูง (High impact factor) การนำผลงานวิจัยเชิงวิชาการเผยแพร่ให้เข้าถึงผู้ใช้การมีคณะทำงานวิจัยที่สนองต่อนโยบายของประเทศ

7. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา พบว่า การสร้างรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ การนำแนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา และหลักการพื้นฐานของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา มาวิเคราะห์นโยบายพื้นฐานของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ซึ่งได้นำมาจัดเรียงองค์ประกอบของการบริหารจัดการได้ 5 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ นำไปสู่กระบวนการบริหารมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา (ปัจจัยนำเข้า) (กระบวนการ) (ผลผลิต) (ข้อมูลป้อนกลับ) หลักการบริหารตามกระบวนการ PDCA ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา เป็นการแสดงถึงรายละเอียดขององค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ส่วนที่ 3 กล่าวถึงเงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การนำรูปแบบการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาไปใช้ให้บังเกิดผลสำเร็จ เพื่อส่งเสริมให้การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ ดวงเดือน ภูทยานันท์ และคณะ (2554) พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัยของรัฐ และ คู่มือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก สามารถนำไปใช้ในการบริหารสำนัก/สถาบันวิจัย และพัฒนาของมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรูปแบบที่นำเสนอประกอบด้วย 2 ส่วน คือ รูปแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย และองค์ประกอบของรูปแบบมี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย 2) การวางแผน 3) การจัดองค์การ 4) การนำ 5) การควบคุม และ 6) ระบบสารสนเทศ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นพวรรณ บุญธรรม และคณะ (2559) พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่จะนำไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย เช่น โครงสร้างพื้นฐานขององค์กรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย วัฒนธรรมองค์กรที่อิสระทางวิชาการ สภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการผลิตผลงานวิจัย เช่น งบประมาณ อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือในการวิจัย ปัจจัยภายในที่ ส่งผลต่อความสำเร็จสูงสุด คือ มีอาจารย์และนักศึกษาที่มีศักยภาพในการทำวิจัย มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและผู้นำที่มีวิสัยทัศน์สร้างสรรค์ ที่สำคัญที่สุด คือ มีแผนกลยุทธ์เป็นแผนนำ

ทางสู่การพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สาร ทรัพย์รวงทอง (2555) พบว่า องค์ประกอบการบริหารองค์การสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนามี 8 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) การส่งเสริมดำเนินการ 3) การติดตามประเมินผล 4) การวางแผน 5) วัฒนธรรมองค์การ 6) เครือข่ายการมีส่วนร่วม 7) แรงจูงใจ และ 8) การจัดการความรู้

8. ผลการประเมินและรับรองรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา พบว่า การประเมินและรับรองรูปแบบของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 23 คน โดยรวมพบว่า ผลการประเมินเกินเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าเท่ากับ 4.43 ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดและเกณฑ์รับรองรูปแบบคิดเป็นร้อยละ 98.91 จึงสรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้ผ่านการประเมินและรับการรับรองรูปแบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่คิดเป็นร้อยละ 98.91 มีเกณฑ์รับรองที่สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยสงฆ์มีความเชื่อมโยงกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2561) พบว่า โครงสร้างของเกณฑ์คุณภาพการศึกษา เพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ประกอบด้วย 7 หมวด คือ 1) การนำองค์การ 2) กลยุทธ์ 3) ลูกค้ำ 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) บุคลากร 6) ระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูล คือ อธิการบดีหรือรองอธิการบดี จำนวน 5 คน ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ สถาบันวิจัยและพัฒนา จำนวน 5 คน คณบดีหรือรองคณบดี จำนวน 5 คน อาจารย์ จำนวน 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 20 คน พบว่า ผลการประเมินรูปแบบในภาพรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งการสร้างรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา มีกรอบแนวคิด หลักการจากทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากการสัมมนา อิงผู้เชี่ยวชาญ ที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

รูปแบบการบริหารงานรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่

1. ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย

1.1 แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

1.2 หลักการพื้นฐานของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

2. ส่วนที่ 2 เนื้อหา ประกอบด้วย

2.1 องค์ประกอบหลักของรูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ

2.2 กระบวนการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา (ปัจจัยนำเข้า) (กระบวนการ) (ผลผลิต) (ข้อมูลป้อนกลับ) หลักการบริหารตามกระบวนการ PDCA

3. ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้

ผู้บริหารมหาวิทยาลัย/ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย/การมีส่วนร่วม มีเงื่อนไขในการนำรูปแบบ ไปใช้ให้บังเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายแนวทางการนำไปใช้

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา

ผลของการพัฒนารูปแบบการจัดการคณะสงฆ์ 6 ด้าน การปกครอง, การศาสนศึกษา, การเผยแผ่, การศึกษาสงเคราะห์, การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ แยกออกเป็นแนวคิด หลักการ และวัตถุประสงค์ ให้ชัดเจน จากนั้นก็นำเนื้อหาสาระออกมาเขียนแบบ PDCA ประกอบด้วย 1) ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน 2) ด้านการวิจัยและนวัตกรรม 3) ด้านการบริการวิชาการ 4) ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย 5) ด้านการบริหารจัดการ และทำตามกระบวนการของรูปแบบที่มีความเฉพาะด้าน ทั้ง 5 ด้าน จึงนำมาสู่เงื่อนไขความสำเร็จที่นำไปใช้ในมหาเถรสมาคมทั้งสองแห่ง สอดคล้องกับมหาวิทยาลัยกลุ่มที่ 4 ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยตามประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม คือ กลุ่มที่พัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นแบบแผนในการพัฒนาองค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา คุณภาพการบริหาร การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

1.1 การบริหารงานมหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ไปใช้ผู้บริหารงานวิจัย ควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างละเอียดในทุกประเด็น เนื้อหาก่อนนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

1.2 ผู้บริหารงานวิจัยและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมในการนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปเป็นแนวทางในการที่จะบริหารงานวิจัยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ แผนงานและนโยบาย วัตถุประสงค์ของเป้าหมาย การกำกับ ติดตามการบริหารงานวิชาการ โดยจากการประเมินตนเอง และการประเมินจากการบริหารงาน มหาวิทยาลัยสงฆ์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการปรับปรุงการบริหารงานวิจัยต่อไป

1.3 รูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปพัฒนาการบริหารงานวิจัยในสังกัดอื่นได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

2.2 ควรมีการทำวิจัยหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเกี่ยวกับการพัฒนา รูปแบบ การบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนา ให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

2.3 ควรนำรูปแบบการบริหารงานมหาวิทยาลัยส่งผลสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ในระยะเวลา 2-4 ปี เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการของมหาวิทยาลัยส่งผล

เอกสารอ้างอิง

- กิตติกาญจน์ ปุณฺณพันธ์. (2555). *โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- โกวิทย์ กังสนันท์. (2556). ตัวแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 3(1), 1-17.
- โกสุม สายใจ. (2561). การบริหารตามพันธกิจอุดมศึกษากับความเป็นเลิศของสถาบันอุดมศึกษา เครือข่ายสหวิทยาการ ภาคกลาง สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 24(4), 492-502. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/170972>
- คำเพชร ฐิริปัญญา. (2550). *การนำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาไทยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/33180>
- ดลฤดี กลั่นภูมิศรี. (2558). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครลำปาง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ดวงเดือน ภูตยานันท์, อีรวุฒิ บุญยโสภณ, วิเชียร เกตุสิงห์, และไพโรจน์ สติระการ. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิจัยของมหาวิทยาลัย. *วารสารวิชาการพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*, 21(2), 367-376. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/kmutnb-journal/article/view/3741>
- นพวรรณ บุญธรรม, สุรพล ดำรงกิตติกุล, และไกรสิทธิ์ พิสิษฐ์กุล. (2559). การพัฒนาระบบและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคของชุมชนรอบพื้นที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 4(1), 60-74. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JCDLQ/article/view/129789>
- ลักษณ สมานสินธุ์. (2558). *การนำเสนอแผนที่นำทางสำหรับมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD). <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/36579>
- สาธิต ทรัพย์รวงทอง. (2555). *การบริหารงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Silpakorn University Repository. <https://sure.su.ac.th/xmlui/handle/123456789/11066>

- สายสุตา เตียเจริญ และนพดล เจนอักษร. (2554). องค์ประกอบของการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 2(1), 13–24. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EdAd/article/view/57940>
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัมเรศ เนตาสีทธิ์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ สำหรับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.